

Zpráva o šetření

ve věci vykazání pana A. A.

Pan A. A., bytem XXXXX (dále jen „stěžovatel“), se na mě obrátil s podnětem vůči postupu Policie České republiky (dále jen „policie“) při realizaci vykazání ve smyslu ustanovení § 44 až § 47 zákona č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

A - Předmět šetření

Šetření jsem zaměřila na posouzení splnění podmínek pro uplatnění vykazání (včetně souvisejících procesních postupů) jak z hlediska zákona o Policii České republiky, tak interních normativních aktů upravujících problematiku vykazání a domácího násilí.

B - Skutková zjištění

Z podnětu stěžovatele a vyžádaného spisového materiálu vyplývají následující skutečnosti.

Dne 25. dubna 2015 okolo 6:00 hodin ráno mělo dojít k fyzickému napadení paní B. B.

Dne 26. dubna 2015 ve 12:00 hodin byla paní B. B. vyšetřena v A. Z lékařské zprávy vyplývá, že má na těle otok, povrchové hematomy a bolestivé rameno.

Dne 26. dubna 2015 ve 13:21 hodin oznámila paní B. B. (manželka stěžovatele) na Obvodním oddělení Policie České republiky Ústí nad Labem napadení ze strany manžela v místě jejich společného bydliště, bez přítomnosti svědků.

Dne 26. dubna 2015 ve 14:09 hodin policie založila spis ve věci vykazání stěžovatele a rozhodla o vykazání.

Dne 26. dubna 2015 v 15:00 hodin policista Obvodního oddělení Policie České republiky Ústí nad Labem vykázal stěžovatele z bytu a následně (v 18:50 hodin) mu předal potvrzení o vykazání a převzetí klíčů od bytu.

Dne 27. dubna 2015 podal stěžovatel námitky, o nichž vedoucí územního odboru Ústí nad Labem ještě téhož dne rozhodl a vykazání shledal jako oprávněné a odůvodněné.

Následnou stížnost stěžovatele vyhodnotil ředitel Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje jako částečně důvodnou, jelikož ze strany policie došlo k několika pochybením administrativního rázu (chybné informování o omezení kontaktů

s nezletilou dcerou, stěžovatel nebyl informován o možnostech ubytování, nedošlo k zajištění účasti nezávislé osoby během vykazání).

Po zahájení šetření jsem dále obdržela další stanovisko Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje k tomuto případu. Vedoucí odboru služby pořádkové policie Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje ve svém sdělení konstatoval další pochybení administrativní povahy (nezpracování úředního záznamu o provedených úkonech, nevyžádání adresy pro doručování, nedostatečné vyplnění kolonky stran klíčů). Vedle toho ale **vedoucí odboru služby pořádkové policie Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje konstatuje, že v úředním záznamu o vykazání policisté nedostatečně popsali odůvodnění vykazání a služební funkcionář, který rozhodoval o námitkách, svoje rozhodnutí dostatečně neodůvodnil.** Toto pochybení považuji za velmi podstatné.

Výše popsané nedostatky měly být projednány na blíže neurčené poradě.

Za podstatné dále považuji to, že k místnímu šetření mezi nájemníky (na adrese XXXXX) došlo dne 27. dubna 2015 od 11:00 do 11:20 hodin, a to na popud vedoucího územního odboru Ústí nad Labem před vydáním jeho rozhodnutí o námitkách.

C - Hodnocení věci ochránkyní

Zákon o veřejném ochránci práv mi ukládá povinnost působit k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v tomto zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívat k ochraně práv a svobod.

V této části zprávy o šetření proto zhodnotím postup policie při realizaci vykazání stěžovatele. Jelikož ale velkou část pochybení odhalily již vnitřní kontrolní mechanismy v rámci policie, budu se soustředit především na ty aspekty, které, dle mého soudu, jejich pozornosti unikly, případně nebyly považovány za chybné.

Jde o rozsah šetření a sběr informací policií před samotným rozhodnutím o vykazání a dále o jasný závěr stran možností kontaktu mezi stěžovatelem a jeho nezletilou dcerou.

Z ustanovení § 44 odst. 1 zákona o Policii České republiky,¹ podle mého názoru, vyplývá, že by policista měl vždy před samotným vykazáním nejprve pečlivě zkoumat skutečnosti, které odůvodňují rozhodnout o vykazání násilné osoby. **Protože jde o nezpochybnitelný zásah do svobody pobytu², neměl by tento**

¹ Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykazat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen „společně obydlení“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlení. Policista je oprávněn tuto osobu vykazat i v její nepřítomnosti.

² Viz čl. 14 odst. 1, 3 Listiny základních práv a svobod: „(1) Svoboda pohybu a pobytu je zaručena. 3) Tyto svobody mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného

postup být ryze formální, ale policista by měl být důvodně přesvědčen o tom, že vykazovaná osoba se na osobě ohrožené může dopustit protiprávního jednání specifikovaného v ustanovení § 44 odst. 1 zákona o Policii České republiky. Policisté zpravidla realizují vykazání přímo v místě společného obydlí na základě přivolání ohrožené osoby. Tomu ostatně nasvědčuje i podmínka stanovená v § 47 odst. 2 zákona o Policii České republiky, tj. přítomnost nezúčastněné osoby při provádění úkonů souvisejících s vykazáním, a dále počítání lhůty 24 hodin od vstupu do společného obydlí pro zaslání kopie úředního záznamu o vykazání příslušnému intervenčnímu centru a soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních.

Ač se z textu zákona jeví být podmínka šetření v místě společného obydlí jako nezbytná, lze ve výjimečných situacích připustit, že vykazání je možno realizovat i bez tohoto šetření. K tomu ostatně dospěl i Nejvyšší správní soud, který k této podmínce konstatoval, že: „Přítomnost policie na místě, ze kterého má být osoba dle § 44 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, vykazána, není bezvýjimečnou podmínkou zákonnosti faktického úkonu vykazání. Pokud je vzhledem k okolnostem případu zřejmé, že by fyzická přítomnost policie na místě, ze kterého má být osoba vykazána, nepřinesla z hlediska výše citovaného ustanovení žádné relevantní informace (například proto, že se zde vykazovaná ani ohrožená osoba aktuálně nezdržují, nebo proto, že ohrožená osoba netvrdí takové skutečnosti, jež by bylo potřeba fyzickým ohledáním místa ověřovat) a zároveň má z jiných zdrojů k dispozici dostatečná skutková zjištění, není její fyzická přítomnost na místě nezbytná ani z důvodu zjišťování skutkového stavu. Takový postup však musí být spíše výjimečný.“³ Z tohoto závěru je patrné, že provedení vykazání bez šetření na místě je možné pouze výjimečně, a to v situacích, kdy by toto šetření nepřineslo potřebné informace a orgán policie má z jiných zdrojů dostatečně ověřeno, že jsou v daném případě dány důvody pro realizaci vykazání. I v situacích, kdy je incident ohlášen na služebně, nicméně stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra a ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia k některým otázkám týkajícím se problematiky domácího násilí⁴ v bodu 2. doporučuje před vykazáním navštívit společné obydlí za účelem objektivního zhodnocení situace, prověření informací získaných od ohrožené osoby nebo třetích osob, anebo za účelem přesného vymezení prostoru, na který se vykazání vztahuje.

V šetřeném případě je zřejmé, že orgán policie vykázal stěžovatele ze společného obydlí pouze na základě skutečností uváděných jeho manželkou při podání vysvětlení dne 26. dubna 2015 a předložené lékařské zprávy z téhož dne. Takový postup neodpovídá zásadě materiální pravdy podle ustanovení § 3

pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody.“

³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 12. 2013, č. j. 9 Aps 11/2013-39; www.nssoud.cz.

⁴ Č. j. MV-138545-2/OBP-2011, ze dne 15. prosince 2011.

správního řádu,⁵ která se s ohledem na ustanovení § 1 odst. 1 správního řádu⁶ na postup orgánu policie při vykazání rovněž vztahuje.

Dle mého názoru měla policie jednak kontaktovat lékaře, který vystavil lékařskou zprávu, neboť z ní není zřejmé, jakého stáří jsou zranění, jež lékař na těle paní B. B. našel, a dále provést místní šetření na místě (u sousedů) tak, jak to nařídil vedoucí územního odboru o den později, případně kontaktovat známé nebo kamarády/ky manželky stěžovatelky, zda potvrdí její tvrzení o déletrvajících, resp. opakovaných útocích. Jsem toho názoru, že „důvodný předpoklad“, o němž hovoří ustanovení § 44 odst. 1 zákona o Policii České republiky, nemůže pramenit jen z jednoho zdroje informací, ale musí být relevantně podpořen i z jiných zdrojů. Lékařskou zprávu, předloženou v tomto případě, nepovažuji samu o sobě za dostatečně průkaznou, neboť neříká nic o původu a stáří popsanych zranění.

Postup policie v tomto ohledu tedy shledávám chybným.

Jde-li o druhý bod, na nějž se chci soustředit, pak nevím, nakolik se se závěry kontrolních orgánů policie rozcházejím, ale z textu obsaženého v odpovědi na stížnost: „K možnosti informace o kontaktování nezletilé dcery je pravdou, že jste měl být informován o zákazu kontaktování z důvodu, že osoba nezletilá má stejný statut osoby, jako osoba ohrožená“, není jasné, zda tato informace je hodnocena jako správná, nebo ne.

Poučení o nemožnosti kontaktovat nezletilou dceru v průběhu vykazání za situace, kdy tato dcera nebyla uvedena jako ohrožená osoba v potvrzení ani v úředním záznamu o vykazání, považuji za chybné. Za takovéto situace mohl stěžovatel podle metodického doporučení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 3/2010 k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí požádat podle ustanovení § 9 zákona o sociálně-právní ochraně dětí⁷ orgán sociálně-právní ochrany dětí o zprostředkování informací o dítěti nebo zprostředkování jiného kontaktu s dítětem.

Jestliže se stěžovateli dostalo poučení jiné, shledávám pochybení policie i v tomto bodě.

⁵ Ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů:

„Nevyplyvá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.“

⁶ „(1) Tento zákon upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávních celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy (dále jen „správní orgán“).“

⁷ Ustanovení § 9 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů:

„Rodič nebo jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte má právo při výkonu svých práv a povinností požádat o pomoc orgán sociálně-právní ochrany, státní orgány, kterým podle zvláštních právních předpisů přísluší též ochrana práv a oprávněných zájmů dítěte, popřípadě pověřené osoby; tyto orgány v rozsahu své působnosti a pověřené osoby v rozsahu svého pověření jsou tuto pomoc povinny poskytnout.“

D - Závěry

Na základě výše popsaných zjištění a úvah jsem ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv dospěla k přesvědčení, že se Policie České republiky dopustila nad rámec již dříve popsaných nedostatků i pochybení spočívajícího v tom, že:

- (1) došlo k vykázaní stěžovatele podle ustanovení § 44 odst. 1 zákona o Policii České republiky, aniž by došlo k bližšímu prověření skutečností tvrzených manželkou stěžovatele,
- (2) došlo k nesprávnému poučení stěžovatele ohledně jeho možností styku s nezletilou dcerou.

Zprávu o šetření zasílám řediteli Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje a žádám, aby se v zákonné lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko.

O svých zjištěních a závěrech informuji rovněž stěžovatele.

Mgr. Anna Š a b a t o v á, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)